

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

17. Sex de Soc. ex India in Molucum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

curatorem, & magistrū Ioannem Mamoiā Ternatē profectum negotij causa quod Christianorum intererat: hoc solum nomine per proditores interfecit, quod esset Christianus, & religioni conseruandæ pro suo munere, procurationem præcipuam nauaret. Nec erat penes Lusitanos, nisi vt hæc tam sæua nomina tyranni rationibus distinctè imputarent, eius (quod postea factum est) capite exigenda.

Incrudescebat in dies calamitas eius Ecclesiæ, & quæ tot operarum præstantium coaluerat sudore, & sanguine totos quatuor annos periclitata est. Auxit communes miseras multorum è nostris interitus, quos in ea sustinenda labor, & perpeffionum pondus multiplex oppressit. In iis P. Franciscus Viera de cuius virtute vnum hic pono minimè vulgare. Nauim mercimoniis opulentam ceperat Georgius Dezza, quod esse hostium putaretur: post autem comperta est ad Iantanensis Regis commercia spectare, Lusitanis maxime addicti: erratum in ea cum Dezzæ Viera certis inditiis probasset, facile virò integerrimo persuasit vt ea dominis restitueretur. Momordit acriter huius officij probitas iuuenem hybrida Lusitano, & Inda progenitum, qui partem prædæ iam oculis biberat, is ad Vieram accedens, ingentem ei collaphum impegit, & violento impulsu, in terram supinum afflixit, qua tam infami contumelia nihil motus vir sanctus, vt se humo erexit, rogauit hanc ipsi condonari designauitque sacerdotem à quo execrationis anathemate solueretur. Amboinum interea Molucus, & Maurus insulæ, iisque finitimæ quotquot vbiuis habebant Christianos tum nouos, tum antiquos dira Sarcenorum tyrannide lacerabant. Tendebant raiferi in Indiam manus, & cultorum egeni penitus, destitutionis suæ repræsentata imagine, opem ab Indiis expectabant priusquam funditus delerentur, & adfuit denique, nec dum annus 1561. exiuerat, cum Henricus Sa, vir fortis & sapiens ob Regni negotia in Molucas armorum Præfectus nauigauit; & cum illo sex de Societate, ob longè grauiora, Dei nimirum negotia; Marcus Francidius illorum Rector; Franciscus Viera, Rodriguez deinceps appellatus, vt secerneretur à Viera mortuo; Ferdinandus Aluares; Petrus Mascaregnas, Iacobus Magallianes, & nondum sacerdos consecratus Ioannes Lopezius. Hos nauis, Amboini saluos in portu prosperè statuit anno proximo ineunte. Inde alias sparsi per insulas, Arausio, Osorio, Fernandio superstibus succidanea venere auxilia, post sociorum obitum semper vagis, vt pauci residui, multorum vicem & labores, multis locis explerent: vtque possent sex illi non pauci videri ad operarum penuriam quæ nostros premebat in Indiis, verum ad illatam iis insulis Christianæ rei vastitatem, quàm prope nulli essent, scripsit eorum Rector, idemque cladis inuectæ spectator ad Lainium Societatis Præpositum, aiens illos esse perinde vt medicos pestilentia grassante, singulos nempe innumeris datos, iisque in mortem præcipitantibus, nam de noua Christianitate, tanto illic nostrorum labore annis præcedentibus fundata, præter miserabiles ruinas nihil esse super; ductos vel reductos ad Mahometem

17.
Sex de Soc.
ex India in
Molucum.

metem integros populos, & vexationibus Maurorum ad desertionem legis Christianæ adactos: reflexas cruces, templa diruta, dissectas aras, ac licet plerique desertorum, fidem lingua negatam, mente tenuissent, vt non essent animo Saraceni, non esse profecto vita Christiani nos: hinc ardentioribus studiis, suam operarij recentes industriam sociis, & labores iunxere, ad reparanda fidei morumque detrimenta; & reddendum Christianæ rei pristinum suum decus, quod Deo illorum secundante conatus assecuti sunt tam liberaliter vt in Amboino præter apostatas sibi & Ecclesiæ restitutos, decem millia sacro Baptismo, adiuncta sint, anni ferme vnus seu paulo maiori spatium. Empta est tamen ab iis hæc messis dura laborum assiduitate; quibusdam vita ipsa; omnibus solenni tributo diurnæ agrotationis, nulla curatione persanandæ præterquam inedia exquisitissima, plerumque magis necessitate, victusque penuria, quam arte & sponte suscepta.

Sed has afflictæ corpuscule quantasque molestias, mensura hand paulo cumulatori, vincebant animi consolationes, quibus fouebatur, & reualecebat interior pietas: id eorum non nemo quod experiebatur ipsemet perscribens: omnium, inquit, animi & corporis ærumnarum sensum nobis, & memoriam abstergunt voces gentium barbararum profitentium populatim concordiam clamore veri Dei notitiam, & laudem, & expeditum promptumque ardorem fundendi potius sanguinis, & excidendi bonis, patria liberis, denique omnibus, quam data Christo Iesu fide, & hoc nihilo fractius, & minus animosè, quam sunt voce testati præstantium. Ac fuit hæc item in iis iuuandis Patrum mens, quibus ad hoc cum nihil suppeteret præter sudores, & sanguinem; spargebant illos perpetuo; hunc in manibus gestabant primis occasionibus donandum. Hic autem apud me ne tantum faxit pudor vt taceam, quod eorum vnus cum magnis ad Deum Societatis nomine gratiis memorat; in eius scilicet eximiam laudem, qui serui sui Ignatij spiritum ad orbis vtriusque complexum incendit. In illis nimirum Orientalium regnorum tractibus Indicis vbi summa omnis humani solatij egestas; summa quotidiani periculi, & perpeffionum, ac necessario ferenda, & exorbenda vis, operarium fuisse neminem præterquam de Societate, vt Ormuzij per tot annos, in Molucis, Amboino, Celebibus, & in Iaponia, in quibus tam sancti cum publico Euangelij præconio, priuata regulæ obseruationem nostri copularant, vt alterum alteri nihil detraheret. Molucensibus certè qui dabant operam, statis anni diebus, omnes Ternatem vndique coibant, vt Rectori suo animi sui rationes explicarent; confessione generali eundem perpurgarent; votorum instauratione, longis meditationibus præuiis confirmarent totum vero per annum horas semper aliquas ministerio animarum soliti suffurari, bis saltem quotidie ad meditandum concedebant; vbi vero vna omnes conuenissent, mutua reprehensione, pœnisque vltroneis, virtutem excoquebant, quas vt primum aspexit Antonius Fernandus, fructus novos vocauit, illo nempe

pe in solo nouos, boni omnis per tot ante sæcula sterili, & inanis.

Gesta nunc eorum à Mauro insula ordiamur; eò ubi perlatum de reditu Patrum, quadriennio post quàm inde abfuerant, tanto repente omnium adplausu vulgatum est vt pagi omnes littoralès in portum confluerint, sublatis in cælum manibus, fletu gaudio, cantibus & teneritate intimæ beneuolentiæ planè non barbara, gratulaturi sibi eorum aduentum, ex quo fiebat perspicuum, non fuisse in iis Christi fidem extinctam, quamuis illam ad tempus debilitatis suæ conscijs, mente tacita præscissent, ne conficerentur Maurorum gladiis, si apertè rebus illam essent professi: nunc Patrum erecti præsentia, & ope, citra quam vitæ adire iacturam metuerant, nihil se iam timere, seque illam audenter propalare. Et vero postridiè visiturmatim è montibus matres, patresque descendere cum liberis paruulis quos Christiano lauacro initiandos deferebant, præfati, quod darent Patribus se nihil habere præterea, sed probè animo retinere, horum salutem puerorum pro grandi thesauro iis esse, cuius desiderio illuc essent aduecti: illo itaque die Prancudius, Gomezius, & F. Ferdinandus, quinquaginta supra centum lustrarunt, maioris numeri faustum pignus; paucis enim deinceps diebus ad mille, nondum trimulos Christo aggregarunt: noctes sub dio integras ducebant parentes, dum optata sorte illorum infantes renascerentur Christo, quos dum Sacerdotum recipiebant è manibus, præter alia, effusi gaudij, argumenta, Saracenis qui magno numero ad celebritatem illam vndique adeant, ex probabant suorum Cascigum venalem, & mercenariam caritatem, vt qui nec linguam nec digitum ob salutem cuiusquam, nisi pretio mouerent, cum è contrario Societatis homines procul gentium aduolarent, suæ huius vitæ iactura facili, æternam omnibus allaturi vitam modo ne illam respuerent. Pueros adulti: ordine sequebantur, numerosus populus, partim Mauri, partim & ethnici, iucundo si vsquam spectaculo, cum nostro concionatore, annuntiante populis legem Christianam, eiusque tenacibus promittente beatam immortalitatem, totum subsultans auditorium in lætos clamores, & tripudia soluebatur, iurabantque omnes, se vita prius, quam de Christi lege, legisque officiis decessuros. Ab hoc illa etiam peruicta difficultas, quæ muro velut aheneo, intercludebat conuersionem barbarorum; nexus videlicet coniugiorum indissolubilis. Erat iis in more legitimo positum, vna tamdiu coniuges viuerent, quamdiu illis inter se optimè conueniret; vtrumuis alterius cepisset fatieras, vel vreret odium, suas illum sibi res habere iuberet. Aliasque nuptias meditatus, priorum fructus, nimirum filios cum eo partiretur: nam perpetuandi ad vsque obitum matrimonij lex, visa illis hæcenus pondus intolerabile, consensione populi vniuersi, scita nihilominus, sancitaque demum est. Quod vero deinde infelici præteritorum annorum experientia pateret non duraturos constanter neophytos in suscepto Christi Dei cultu, nisi sequaces Mahometis inter quos agebant, inhiberet ab iniuriis vis maior, quibus dirè illos oppri-

18.
Instauratur
Christianitas
in Mauro
insula.